

MÚSICA

El guanyador de 'La voz', Kelly Isaiah, debuta en solitari sense deixar Koers

SOUND AND VISION

La granja de porcs que va servir d'inspiració als aristòcrates del rock'n'roll

ECONOMIA

La lectura política sobre l'evolució del PIB a l'Estat els últims 45 anys

EL

MAGAZÍN

Divendres, 26 de febrer de 2021

L'OS I EL PIRINEU

La reintroducció del plantígrad ha estat font de polèmica l'últim quart de segle

REPORTATGE

UN QUART DE SEGLE DEL 'RETORN' DE L'OS AL PIRINEU

Imatge d'una ossa amb les seves cries en un paratge del Pallars Sobirà

L'os Nere, a un bosc de la Vall d'Aran el 2018

Van arribar amb polèmica i aquesta els ha acompanyat durant 25 anys. El 1996 es va alliberar al Pirineu francès, prop de l'antic poble de Labach i a cinc quilòmetres de la Vall d'Aran, l'ossa Giva. Un mes després es va deixar anar Melba als boscos de l'Alta Garona, una actuació promoguda per la Unió Europea a través del programa Life, amb el suport dels governs francès, espanyol, andorrà i català, però que des del primer moment va ignorar la gent del territori.

Text: Gina Domingo/Jordi Vilarrodà
Fotografia: Conselh Generau, Casa Besoli d'Àreu, Pratsdemollolapresta.com

El programa Life va començar amb l'alliberament de dues osses i 25 anys després, oficialment, hi ha al voltant de 60 exemplars que han protagonitzat desenes d'atacs al bestiar i a l'apicultura. La pregunta que es fan els ramaders és "fins on es vol arribar?". Per Xavier Ribera, president de l'Associació de Ramaders del Pallars Sobirà, "al pas que anem en pocs anys hi haurà 300 ossos". Ribera recorda perfectament l'any 1996 quan es van alliberar Giva i Melba. "Quan ens van parlar que portarien uns ossos eslovens al Pirineu ens ho vam prendre com un conte, d'uns nens de Brussel·les o Barcelona que havien pensat en la reimplantació de l'os, com una joguina. Ens ho van repetir fins a la sacietat: 'No patiu, és només una reintroducció testimonial. No es podran reproduir, tot plegat és per prendre la mesura a la biodiversitat de la zona'. Per Ribera la relació entre homes i ossos sempre ha estat conflictiva. La reintroducció de l'os al Pirineu va provocar des de l'inici fortes adhesions i també oposicions. Les adhesions van des de la mateixa administració autonòmica i central, passant per tota mena de grups conservacionistes o ecologistes. A l'altre costat, les oposicions més fortes han vingut sempre del mateix territori on s'alliberaven els ossos i és que "se'ns va enganyar. Havia de ser una reintroducció testimonial i ara ja hi ha 60 animals", esmenta Ribera.

Igual de contundent és Pere Roqué, president d'Asaja: "L'administració s'hauria de

preguntar si és compatible la presència dels ossos amb la ramaderia extensiva que es desenvolupa a les comarques pirinenques i això no s'ha fet mai". El president d'Asaja és taxatiu: "No és possible la compatibilitat dels ossos amb la ramaderia extensiva".

El conseller de Territori del Conselh General d'Aran, Francesc Bruna, afirma que des de l'administració aranesa s'estan fent molts esforços per pal·liar els danys de l'os però de moment "hem d'assumir que fem el que fem i per molt que treballem des del Conselh, els ramaders són totalment contraris a l'os; no troben sentit al programa Life. Els ramaders sempre hi estaran en contra". Per Bruna, "si volen el luxe de tenir ossos al Pirineu, hauran de pagar i molt i potser arribarà un dia en què caldrà preguntar-se si realment ha valgut la pena gastar tants diners".

La manca de consens en l'inici del programa Life ha provocat que durant 25 anys s'hagin obert unes "ferides al territori difícils de superar", reconeix Ferran Miralles, director general de Patrimoni Natural de la Generalitat. Fa 25 anys aquestes actuacions es feien molt diferent de com es fan ara. "Llavors es

Les festes de l'os

L'os formava part de la vida quotidiana del Pirineu amb tanta intensitat que fins i tot en alguns indrets on fa molt de temps que en va desaparèixer se'n conserven rastres. En la toponímia per exemple (el Pas de l'Os, el Clot de l'Os...). O en el folklore, que té la màxima expressió en les festes de l'os, les més famoses de les quals són les del Vallespir: Arles del Tec, Sant Llorenç de Cerdans i, sobretot, Prats de Molló. Aquestes festes mostren la dimensió quasi humana que es donava a l'animal: la llegenda diu que un os baixa al poble i segresta una noia. Els joves el cacen i el porten a la plaça on l'encadenen, l'afaiten i esdevé humà. A Prats la festa se celebra el primer diumenge de Carnaval, i els joves del poble, vestits amb pells i la cara ensutjada de negre, persegueixen els que cauen a les seves urpes i els embruten. La festa acaba quan uns altres homes pintats de blanc, els *barbers*, apareixen per afaitar els ossos. I el *perill* és llavors el d'acabar enfarinat. Enguany, ha passat un fet insòlit: les festes de l'os, que aspiren a ser declarades Patrimoni Immaterial de la Humanitat per la Unesco, s'han hagut de suspendre per culpa de les restriccions de la Covid-19.

La novel·la de l'os

Hi va haver un temps en què hi havia caçadors *especialitzats* en ossos. Un d'aquests homes, en Janot, és el protagonista de *L'home de la muntanya*, la primera novel·la del vigatà Gerard Canals, que acaba de sortir publicada. El relat s'ambienta a l'Arieja, a l'altra banda del Pirineu. A les valls més aïllades, hi van quedar "exponents residuals d'unes tradicions de cacera que havien estat molt més esteses al Pirineu". Tradicions com la cacera *a la ganiveta*, que volia dir enfrontar-se a l'animal armat només d'un ganivet llarg, cos a cos. Una cuirassa de pell que es feien ells mateixos era l'única protecció que tenien al rebre la famosa *abraçada de l'os*. Canals s'ha documentat de manera exhaustiva per escriure el seu relat. El protagonista és un home que surt de casa, on deixa la dona i fills, per anar a caçar un os en plena tardor, just abans que l'animal s'amagui a hivernar. La persecució el porta a seguir-li el rastre durant dies, alimentat precàriament, dormint al ras. Els records d'altres històries d'ossos que es transmeten oralment –veritat o llegenda– emergeixen en la seva memòria o en trobades ocasionals amb pastors, els únics pobladors de la muntanya. "És un compendi d'històries d'ossos".

tirava pel dret i el programa Life es va iniciar sense l'opinió del territori, fet que ha provocat el rebuig frontal de la societat en aquestes zones de muntanya a la reintroducció de l'os", explica Miralles, per a qui

"en aquests moments estem fent molts esforços per corregir les errades del passat".

Pel director general de Patrimoni Natural, "el govern s'ha bolcat en els darrers anys en la protecció dels ramats i del territori afectat en general. S'han accelerat els pagaments de les subvencions, de les indemnitzacions, etc. A més, en aquests moments ja hi ha cinc persones permanentment al Pallars que treballen per establir ponts entre el desenvolupament del Life i el territori, fan de mediadors, estableixen ponts de col·laboració. Tenim ganes i treballem per arreglar el conflicte generat", però reconeix que "de vegades és molt difícil trencar aquesta mena de bucle que es va encetar per la manca de consens", i admet que "estem en una esfera on els sentiments danyats pesen molt però hem de poder recuperar la confiança del

territori en un futur". Un futur per al qual s'han encetat ja les primeres accions creant l'anomenat Espai Os, una mena de comissió en la qual no hi ha polítics, sinó professionals com agents rurals, veterinaris, ramaders i tècnics. Aquest Espai Os pretén ser un punt de trobada en el qual totes les parts puguin col·laborar en accions diverses, previ consens. Però malgrat aquestes diferències, Miralles creu que el que ha quedat clar a través del programa Life és que la recuperació de l'os al Pirineu era possible. "El projecte és tot un èxit", especialment pel que fa a la recuperació i conservació de la biodiversitat de la zona. A més, el Life també ha propiciat projectes com la Casa de l'Os d'Isil, un element més, per dinamitzar econòmicament la comarca del Sobirà i que ha estat aplaudit tant des del sector turístic com hotelier del Pallars Sobirà.

El veí d'Àreu Martí Bringué, de casa Bresolí, va caçar l'any 1948 el que es considera el darrer os autòcton del Pallars Sobirà. La mort del plantígrad es va produir al bosc de Fontallada. No obstant, l'os bru dels Pirineus no va arribar a extingir-se fins al 2004, quan un caçador francès, René Marqueze, va matar l'ossa Cannelle enmig d'una cacera de senglars. Aquesta femella es calcula que tenia entre 25 i 28 anys quan va morir. Va viure sempre a la Vall d'Osseau a l'Alt Bearn (França).

Caçat al bosc de Fontallada

OPINIÓ

Francisco Castro

DES DEL DRON

'Indepes' delinqüents

Aquest article no va sobre Pablo Hasél. Ni tan sols va sobre la violència desfermada els últims dies de febrer després de la seva detenció. Per no anar, ni tan sols tracta sobre la llibertat d'expressió. Aquest article va, en realitat, sobre com es manipula la realitat per fabricar un poti-poti conceptual en què hi entri tot i ningú entengui res.

Quan va començar tota la història després de la detenció del raper, vam sentir, no una sinó diverses vegades, cròniques urgents elaborades a tot córrer des de les teles de Madrid, en les quals es deia, al principi, que els actes eren cosa dels antisistema (ja saben, la versió 11-M del coco de tota la vida). Després, que els actes eren cosa dels antisistema i altres grups (ja saben, el coco i els seus ajudants més coneguts: la Bruixa Pirula i jo què hi sé, Frankenstein, per exemple), per, finalment, dir sense vergonya que els actes eren cosa dels antisistema i els independentistes (és a dir, el Mal. El mateix Hitler). Així, tot plegat i sense vaselina, d'una sola empenta. Antisistema i *indepes*. Païos amb el cap rapat i altres païos amb l'estelada tatuada al cap rapat. Això és el que escoltaren aquestes meves orelletes gallegues, tan lluny del lloc dels fets però, en el fons, completament dins del lloc dels fets perquè la informació és un assumpte global. La mentida, també.

Algun diari que aspira a ser seriós (d'aquests que s'estudien a les facultats de periodisme) parlava de "persones vinculades a l'independentisme" entre els que arrancaven semàfors i agredien la policia. Eren allà? És possible. De fet, és més que possible. Però, en tot cas, aquí del que es tracta és de la facilitat amb què determinats mitjans de sensibilitat, diguem, constitucionalista, s'animen a ficar al mateix sac d'informació l'independentisme i el vandalisme. Tots

Des de 2013 l'exercici de criminalització de manera salvatge de l'independentisme ha anat creixent

dos acaben en *-isme*. Però no són ideologies ni de lluny semblants.

Des de 2013 més o menys, l'exercici de criminalització de manera salvatge de l'independentisme (tant és de quina mena d'independentisme estiguem parlant) ha anat creixent fins arribar a aquests nivells que vam veure aquests dies. De fet, algunes veus estan a punt, sembla, de demanar que al Codi Penal s'inclougi el pensament independen-

tista entre la nòmina de les més grans ignomínies de ser reprimides violentament per l'Estat (bé, Vox ho portava al seu programa electoral).

El fet és que ser independentista no és un delictes. Gandhi era independentista i, la veritat, no me l'imagino arrancant un senyal de trànsit per fer llançament olímpic contra els Mossos. També tots els que van lluitar contra l'Espanya Colonial fa segles. Ho eren. Independentistes molt independentistes. I naturalment, si agafem la premsa de l'època veurem que parlaven d'ells més o menys en els mateixos termes. I, evidentment, eren empresonats o afusellats. Avui, no se'ls pot afusellar. Tot i que a més d'un li agradaria.

Fa unes setmanes es va debatre, i molt, sobre la qualitat de la democràcia espanyola. Si ho és de veritat (una democràcia) en concedir la prefectura de l'Estat per via genètica o si ho és quan es fica a la garjola un raper per dir animalades. A aquest debat hi hem d'afegir aquest altre aspecte que comentem: quina mena de democràcia és aquesta en què els mitjans teòricament seriosos apostin descaradament ja no per un dels adversaris sinó clarament en contra d'un altre, fins al punt de portar-los, simbòlicament, a la part del tauler en què s'està fora de la llei. M'agradaria compondre un rap per explicar-ho. Però em fa com una mena de por.

Llorenç Capdevila

DE REÜLL

Cussà a la Xina

Per definir l'obra narrativa de Jordi Cussà no trobes mai prou adjectius: immens, visceral, intuïtiu, sensible, arrauxat, sorprenent, excepcional, instintiu... Són només alguns dels qualificatius que poden ajudar a explicar una obra eclèctica, imprevisible i, malauradament, poc coneguda. Si bé va irrompre en el món editorial amb una excel·lent novel·la on exorcitzava el fantasma de l'heroïna (*Cavalls salvatges*) i que s'ha convertit en una obra de culte juntament amb la seqüela –també excel·lent– *Formentera lady*, en la seva trajectòria hi ha una quinzena més de volums que valen igualment la pena, alguns dels quals (com els meravellosos *Contes d'onada i de tornada*) haurien de ser considerats imprescindibles. Des de l'edat mitjana (*El trobador Cuadeferro*) fins al conflicte dels Balcans (*El noi de Sarajevo*), passant pel procés polític català (*A reveure, Espanya!*), amb una immensa trilogia que és un autèntic riu literari que va de l'antiga Grècia al segle XX (*La serp*, *El Ciclop* i *Les Muses*, aquesta darrera encara inè-

dita), Cussà és capaç de plantar cara a qualsevol repte narratiu i sortir-ne victoriós per a felicitat dels seus lectors, que per desgràcia –si més no, de moment– no són tants com es mereix, però que li som fidels (perquè tan bon punt la descobreixes, la prosa de Cussà es torna addictiva) i voldríem ser més. I ara tenim una nova oportunitat de gaudir-lo perquè –quan

Tan bon punt la descobreixes, la prosa de Cussà es torna addictiva

ens pensàvem que la seva versatilitat ja no donava per a més– acaba de publicar *El primer emperador i la reina Lluna* (Comanegra), una novel·la de 600 pàgines en què recrea la vida i el regnat de Qin Shi Huangdi, el primer emperador de la Xina, aquell que es va fer enterrar amb un exèrcit de guerrers de terracota.

La novel·la atrapa el lector tant per la

trama com per la lluminositat de la llengua. Captiven especialment les petites històries dels personatges dins de la gran història de l'emperador que busca el secret de l'eternitat. Però també està molt ben exposada l'evolució del protagonista, de jove príncep aventurer i idealista a megalòman egocèntric i paranoic. El to, entre la ironia i la transcendència narrativa, resulta encertadíssim. Ben narrats els episodis bèl·lics i ben resolts els amorosos. A voltes sembla que estiguis llegint Shakespeare i altres vegades un clàssic grec o un episodi de *Les 1001 nits*. Potser hi ha més filosofia i literatura que no pas història, i això, que pot ser un entrebanc de cara als lectors de novel·les històriques lleugeres (on només hi ha trama i fets històrics però que sovint, ai las!, acaben convertides en *best-sellers*), dona valor literari al text. Una oportunitat per tornar a gaudir de l'estil vigorós i la força fabuladora de Jordi Cussà. I, per a qui no el conegui, una oportunitat per descobrir-lo i quedar-hi enganxat.

OPINIÓ

Josep Burgaya

DES DE FORA

La llibertat d'expressió com a excusa

Sembla que a Catalunya ens ha donat per normalitzar la violència. Gent organitzada, promoguda i amb bona cobertura mediàtica crea escenes dantesques i de pànic als carrers, amb profusió de crema de mobiliari urbà, destrosses de comerços i espais públics i atacs inusitats i ferotges cap a una policia que per no comptar no té ni el suport dels seus caps polítics. Crida l'atenció el grau de vandalisme, però encara més la justificació i legitimació que en fan, a Catalunya, els líders independentistes així com la *brunete mediàtica* disposada a beneir tot conflicte i caos en nom de posar en escac el sistema polític espanyol i carregar-se de raons de cara al gran objectiu de la separació. Les imatges d'aquests dies recorden molts episodis reiterats els darrers anys, amb joves i no tan joves empesos a la violència per demostrar que "els carrers seran sempre nostres". El context ho facilita. Presidents que diuen "apreteu!" i polítics que afirmen cínicament que cremar contenidors, atacar la policia o fer barricades no és violència, sinó "auto-defensa". Resulta irresponsable estar al govern i alhora afirmar que no hi ha llei ni autoritat que valgui. Els mateixos que dirigeixen (és un dir) els Mossos d'Esquadra. Tot plegat, la mostra de la degradació del país i de la ruptura amb cap sentit de realitat, la moderació o la decència. La violència no és mai justificable i, en tot cas, es pot entendre que sigui inevitable i es doni quan es pateixen situacions molt extremes. No és ni molt menys el cas. Qui protagonit-

za els aldarulls amb impunitat política i social no són la gent amb penúries i problemes econòmics i de pobresa seriosos. No són els exclosos, que n'hi ha, sinó classes mitjanes que, una vegada abandonat cap sentit de les proporcions i dels límits, es diverteixen, viuen una aventura nocturna i es fan moltes fotografies per presumir davant els amics. Això és una festa. Pel camí hi deixem la credibilitat de país, trinxem encara més la societat i ens instal·lem en un desgovern que el que fa és jugar a favor d'allò que justament diuen combatre. Manifestar-se és un dret; no fer servir la

Manifestar-se és un dret; no fer servir la violència, una exigència i una obligació democràtica

violència, una exigència i una obligació democràtica. Culpar la policia del desgavell organitzat, una insensatesa.

La llibertat d'expressió és una cosa molt seriosa. Un aspecte clau dels sistemes i la cultura democràtica. No val a banalitzar-la i encara menys crear falsos mites que no aguanten ni una mirada superficial. La llibertat d'expressió és absolutament contrària al discurs de l'odi i a l'apologia de la violència i del terrorisme. Aquesta línia vermella que no s'hauria de travessar està establerta a totes les societats democràtiques.

Com més exigent i escrupolós s'és en la defensa de la llibertat d'opinió, més estricta s'és en no admetre les crides a practicar crueltat o la vindicació de la confrontació. Una cosa és condició per l'altra. Als països seriosos, aquest límit és present al Codi Penal justament per evitar que es pugui incitar i practicar una violència que el que fa és induir a callar, a no poder-se expressar lliurement, molts ciutadans. Resulten força eloqüents les entrevistes en calent a elements que aquests dies protagonitzen els aldarulls al carrer. Qui diu més coses afirma ser-hi perquè "han empresonat algú per cantar cançons" o que "Espanya és una dictadura". Una prova que entre moltes altres coses no funciona gaire bé en aquest país el sistema educatiu. Ja no diguem la defensa de la llibertat que fan aquells que volen cremar la redacció d'un diari, ataquen periodistes o saquegen les botigues de marques del Passeig de Gràcia. Al final, gent utilitzada per aquells creadors de context que ara volen caos perquè creuen que els és rendible políticament. Aquí per unes raons i per una gent i a Madrid per altres arguments i diferents finalitats. Ens hi farem mal, molt mal. Preocupa especialment el relativisme moral d'una part de la societat que accepta això de manera benvolent i justificatòria, que ho legitima, però resulta encara més indignant quan s'atia des de conselleries de la Generalitat o des de vicepresidències del govern d'Espanya. Això hauria d'inhabilitar per governar.

Carles Duarte

Eulàlia Armengol

La insuportable absència del bròquil d'Eulàlia Armengol és un llibre deliciós, que transmet intel·ligència, humanitat profunda, ironia, tendresa, empatia i un sentit admirable de la llengua, que mai no hi esdevé ni rígida ni distant.

Des del títol, que juga amb el de la famosa obra de Milan Kundera *La insuportable lleugeresa del ser*, Armengol ja ens deixa clar que s'allunya deliberadament de la severitat o la solemnitat de qui es proposa pontificar. Però que ningú no s'enganyi: no ens trobem davant d'un exercici superficial i encara menys frívol. Al llibre, s'hi tracten –això sí, sense que hi faltin ni l'humor ni l'autocrítica– aspectes essencials i de vegades dramàtics de la condició humana. I Eulàlia Armengol en parla des del gruix d'una dona que en coneix a fons tots els topants. Armengol ens hi presenta una col·lecció excel·lent de relats breus

com si fossin pinzellades, apunts d'històries que en alguns casos, com *Notícies d'ultramar*, podrien ser desenvolupades fins a adoptar el tractament literari d'una novel·la. Armengol ens demostra en aquest reguitzell de contes un talent admirable per concebre i retratar en

Armengol ens demostra en aquest reguitzell de contes un talent admirable

poques pàgines personatges, majoritàriament femenins, ben definits i atractius, i per capbussar-nos de ple en situacions i escenaris ben diferents, units per la mirada de l'autora, que a cops reconeixem en la veu narradora, tot i que en

altres ocasions és el personatge protagonista qui porta el fil conductor del relat. Endinsant-nos en les pàgines del volum, tenim la sensació de recórrer una galeria, de desxifrar un mosaic on queden reflectides les dèries i les mancances de les figures femenines o masculines que, amb les seves contradiccions, hi van apareixent. Eulàlia Armengol se serveix de vegades de fets anecdòtics o rutinaris amb el propòsit de suscitar dins nostre una actitud més matisada a l'hora d'interpretar-los, constatant-hi les pells diverses i successives de la realitat.

En un projecte literari en què la dimensió psicològica hi és tan rellevant, la sort i el destí hi adquireixen un pes notable, però no pas com a factors ineludibles que cal acceptar amb resignació, perquè al capdavant una de les virtuts més notables d'aquesta obra és l'encert a l'hora de generar desenllaços desconcertants.

LLIBRES

CRÍTICA LITERÀRIA

Núria Tomàs Mayolas

Petit i eixerit

El segell editorial Mars, de l'Associació de Mestres Rosa Sensat, va recuperar l'any passat un clàssic de la literatura infantil i juvenil: *El Petit Polzet*, de Charles Perrault. De fet, l'editorial va tornar a posar al mercat el mateix llibre que el 1994 havia publicat Barcanova i que en aquell moment fou escollit com a Millor Llibre per a Infants des del Ministeri de Cultura.

És una petita joia que no us podeu perdre: les il·lustracions són del fotògraf Pere Formiguera (Sant

Cugat del Vallès, 1952 - Barcelona, 2013), que utilitzant els primers programes d'ordinadors que permetien fer fotomuntatge digital, i amb l'ajuda tècnica de Santi de Pablo, es va anticipar als mitjans actuals. Junts van aconseguir fer un treball excepcional, innovador, creatiu i ple de complicitats. Hi ha molt pocs llibres dins la literatura infantil i juvenil que hagin utilitzat la fotografia per il·lustrar un text i aquest és un llibre de referència.

Pere Formiguera ens fa posar a la pell del Petit Polzet a través de les proporcions entre personatges, objectes i animals que van apareixent en relació amb la seva alçada, i ens arriba a transmetre les emocions que sent davant la grandesa de tot el

EL PETIT POLZET

Charles Perrault / Pere Formiguera

MARS

que l'envolta, el tracte diferent i burlesc que rep per part dels germans, i com treu el màxim profit de les seves aparents mancances.

Charles Perrault va publicar el conte l'any 1697 (dins el recull "Els contes de la Mare Oca") i Pere Formiguera ho té en compte: tots els personatges van vestits d'època, d'ambient rural, i el bosc que hi apareix és una roureda de clima temperat. En total va haver de retratar set nens (representant els fills dels llenyataires), una nena

(en representació de les set filles de l'ogre), una dona (la parella de l'ogre) i, com a anècdota, a ell mateix com a terrible ogre. Pel que fa a la narrativa visual, també està molt ben treballada: s'utilitzen tots els espais de les pàgines del llibre per potenciar una lectura dinàmica del text i complementar-ne els significats. Per exemple, hi trobem dues pàgines dobles il·lustrades en moments oportuns, juga amb fragments d'imatges que ens porten d'una pàgina a l'altra, a les guardes hi veiem els germans que juguen a bitlles amb el pobre Petit Polzet, i als crèdits connecta el protagonista amb l'autor situant en Petit Polzet davant d'un retrat de Charles Perrault, mirant-se'l amb devoció.

EL PETIT POLZET

Autor: Charles Perrault

Traductor i adaptador: Albert Jané

Il·lustrador: Pere Formiguera

Editorial: Mars

Lloc i any d'edició: Barcelona, 2019

Nombre de pàgines: 40

Miquel Moreno Gayoso

Antologia testimonial del segle XX

Boris Pahor té 107 anys. Va néixer l'any 1913 a la portuària i cosmopolita ciutat de Trieste que formava part de l'Imperi Austrohongarès. S'hi parlava l'alemany, l'italià i l'eslovè. Al llarg de la seva infantesa i adolescència patí l'ascens del feixisme italià enderiat a esborrar la identitat eslovena. Durant la II Guerra Mundial

va militar en l'antifeixisme. Detingut per la Gestapo fou reclòs en mitja dotzena de camps d'extermini. Alliberat el 27 d'abril de 1945 del camp de Bergen-Belsen. Tornà a Trieste l'any 1946, on exercí de professor de literatura italiana, la llengua que oprimí l'eslovè, idioma en què Pahor escriurà tota la seva obra. *Necròpolis* (1967) és la seva creació cabdal, nascuda de l'experiència del camp de concentració de Struthof-Natzweiler.

Simona Škrabec ha realitzat la tria i la traducció de les 11 narracions de *La pira al port*. És autora de

l'exhaustiu pròleg que ens endinsa en el context biogràfic, històric i cultural de B. Pahor, qui literaturitza la seva autobiografia. Trobem dos grups de relats: uns que hi evoquen la seva felicitat infantesca, enterbolida per l'odi feixista antieslovè (l'any 1923 la Reforma de Gentile prohibirà l'ús de l'eslovè a les escoles, iniciant el procés d'assimilació dut a terme per l'estat italià); uns altres relats de marcat caràcter testimonial estan ambientats en desoladors contextos del feixisme italià i de l'extermini nazi.

La visió memorialista de Pahor, des d'una perspectiva infantil, aporta un enfocament testimonial que desconexiem. Ens era més familiar l'òptica dels escrits de Primo Levi, Jorge Semprún, Imre Kertész, Elie Wiesel... com a referents ètics de l'Holocaust. La narrativa de Pahor ens endinsa en la mirada atemorida d'una infantesa incapaç d'interpretar la crueltat del moviment feixista que incendia la Narodni Dom de Trieste –casa de la cultura–, que apallissa famílies mentre celebren Sant Nicolau, que humilia i maltracta tota persona que parli en eslovè... Aquesta antologia de textos és una declaració d'amor a la Trieste eslovena: la seva gent, els mercats, les places, el port, la seva llum, el seu sol càrstic. La dura experiència de Pahor il·lumina, amb un estil diàfan i poètic, les fosques de les tragèdies de les fronteres; explica la despersonalització dels humans subjugats i la perversitat de tota exclusió social; analitza el conflicte entre dues cultures, entre dos pobles diferents. Malgrat la cruel realitat subjacent en els relats l'escriptura de Pahor "està tota impregnada de felicitat i llibertat".

LA PIRA AL PORT

Autor: Boris Pahor

Traducció: Simona Škrabec

Editorial: Periscopi (Astrolabi, 6)

Any d'edició: Barcelona, octubre de

2020

Nombre de pàgines: 288

NOVETATS EDITORIALS

'El primer emperador i la reina Lluna'

Jordi Cussà / Ed. Comanegra

Cussà s'ha fet, amb els anys, una legió de lectors fidels que gaudiran amb aquesta novel·la. El protagonista és Qin Shi Huangdi, l'emperador xinès que va fer construir la Gran Muralla i va ser enterrat amb un exèrcit de guerrers de terracota. Al seu costat, la reina Lluna, un personatge de ficció. I entre tots dos, un gran relat d'aventures.

'Ara direu que estic ben boig'

Andreu Martín / Crims.cat

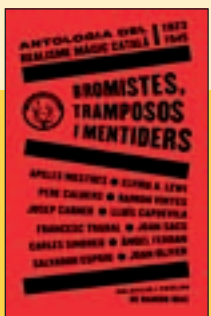
La imaginació fèrtil d'Andreu Martín ens porta una nova història *negra*. El seu protagonista és Francesc Ascàs, un jove que no encaixa en els estereotips. Dibuixa còmics, es regeix per les prediccions d'una maga de la televisió, no es fa amb gaire gent. Per això el dia que la seva veïna apareix assassinada, totes les sospites apunten al *boig* de l'escala.

'La noia del vestit blau'

Laia Vilaseca
Rosa dels Vents

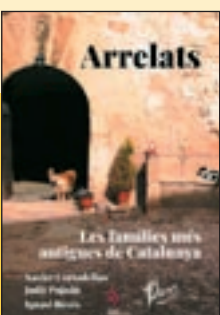
Des de fa tres anys, aquesta novel·la corre en una edició autopublicada. El boca-orella dels lectors i el seu èxit han cridat l'atenció d'un segell editorial que ara la publica en català i castellà. La protagonista és la Marina, periodista que arriba al poble imaginari de Treviu, al Berguedà, i topa amb la història d'una noia que hi va morir fa 40 anys.

'Bromistes, tramposos i mentiders'

Div. autors / Males Herbes

El subtítol d'aquest llibre és "Antologia del realisme màgic català". El concepte *realisme màgic* remet a García Márquez, però ve d'un escriptor italià, Massimo Bontempelli, molt abans. A Catalunya, hi ha autors que conreen una narrativa d'imaginació desbordant: gent com Calders, Trabal... o Ricard Vinyes, *el sabio catalán* de *Cien años de soledad*.

'Arrelats'

X. Cortadellas / J. Pujadó / I. Revés - Ed. Sidillà

El segell editorial Sidillà celebra 10 anys de vida amb aquest llibre, testimoni d'algunes de les arrels més fondes de Catalunya. Els autors han visitat cases que des de fa segles estan habitades per les mateixes famílies. "Volíem saber si la memòria queda retinguda en una casa". I com s'ho han fet per seguir arrelats, en un món tan canviant.

GEOGRAFIA LITERÀRIA

endrets
Geografia Literària dels Països Catalans
www.endrets.cat

Llorenç Soldevila

El Teatre Eliseu

“ Deia que el teatre el fèiem al “teatre”, almenys els Pastorets. Jo hi vaig actuar molt, als Pastorets, que em sembla que l'“Año de la Victòria” o el “Primer año triunfal” no es deien Pastorets sinó “Pastorcillos”, perquè es van haver de fer en castellà –només hauria faltat!–, i els dos còmics, en comptes de dir-se Lluquet i Rovelló, o Mataties i Jonàs, es deien “Bato” i “Borrego”. Doncs sí, hi vaig actuar molt, jo, als Pastorets: primer fent de Benjamí, el pastoret eixerit que acompanya com a sagal la parella de còmics, i més tard com a figura veritablement estel·lar: sant Miquel! A casa copàvem tot el santoral: el meu germà feia de sant Josep i jo de sant Miquel; no es podia demanar més. Per fer de Benjamí vaig haver d'atrevir-me a cantar una cançó tot sol (A la vall de Nazaret / n'hi ha una donzella, / dels lliris que en la vall floreixen / gaia poncella –això era “només” la primera estrofa, però n'hi havia d'altres–), la tornada de la qual corejaven els dos còmics, i a ballar una mena de dansa que em va ensenyar en Roca, que era el que “ensenyava” els ballets a l'esbart Albert Martí, anomenat així en memòria d'un dels tres germans Martí, parents meus, que, junt amb el seu pare, van ser morts pels “rojos” l'any trenta-sis, a Barcelona. Això de cantar i ballar tot sol, cap més criatura de la meua edat no gosava fer-ho, però jo, que ja devia tenir “el verí del teatre” al cos, ho feia amb tanta seguretat i tan bé que fins i tot mossèn Aulet, professor de música d'un poble veí, va demanar que anés a fer unes “proves” per mirar de solucionar el problema que tenia al seu poble. Finalment no hi vaig anar a actuar (a fer les “proves”, sí) perquè van dir que era massa jove per anar amunt i avall de nits. ”

Miquel Martí i Pol

AUTOR
Miquel Martí i Pol
(1929-2003)

OBRA
'Defensa siciliana'
Empúries, 1989

INDRET
Teatre Eliseu

MUNICIPI
Roda de Ter

COMARCA
Osona

Aquesta setmana farà 10 anys de la reobertura del Teatre Eliseu de Roda, una vegada rehabilitat. L'edifici que ocupa va ser construït el 1915 per iniciativa de la Cooperativa Primera del Ter, i és obra de Josep Canaleta i Cuadras, deixeble de Gaudí. La iniciativa va sorgir de Ferran Alsina, tècnic tèxtil format a Anglaterra i Alemanya i impulsor de la cooperativa a partir de 1878. L'edifici acull ara la Biblioteca Bac de Roda i el llegat documental de Miquel Martí i Pol. En el teatre el poeta va participar en múltiples manifestacions culturals, una d'elles la representació dels Pastorets. De l'experiència en va sorgir aquest text de les seves memòries.

ALBERT ALEMANY

LLENGUA

EL 9 ETS I UTS

161

ALTRES LLENGÜES QUE ES PARLEN A OSONA (I)

L'amazic

A part del català i el castellà, a Osona es parlen d'altres llengües. Una de les que més es parla és l'amazic, també anomenat berber.

Les paraules *berber* i *bàrbar* tenen un origen comú. La paraula *bàrbar*, d'origen grec, significava 'salvatge, estranger'. Per als grecs, la paraula era una imitació del parlar de la gent que no entenien, com el que fa un home barbotejant.

Però no només els grecs, i després els romans, van fer ús d'una paraula com aquesta. Els àrabs també van anomenar *berbers* els amazics, els pobles del nord d'Àfrica, perquè així era com percebien la manera de parlar d'aquell poble, que consideraven intel·ligible, com una mena d'embarbussament ("ber-ber, ber-ber").

Amb tot, el nom *amazic* és la forma que té aquest poble d'autoanomenar-se ell mateix, i amb aquest nom en parlarem nosaltres aquí.

La llengua d'aquest poble, la llengua amaziga, és molt present a Osona, sobretot a Manlleu i Vic, i per això és important que la coneguem una mica. En primer lloc, cal dir que l'amazic no té res a veure amb l'àrab. L'amazic i l'àrab pertanyen

a la mateixa família lingüística de les llengües afroasiàtiques, però un parlant d'àrab i un d'amazic no s'entendran entre ells si no estudien un la llengua de l'altre. És el mateix que li passa a un català i un anglès, per exemple: les seves llengües pertanyen a la mateixa família lingüística indoeuropea, però no es poden entendre perquè la distància entre aquestes dues llengües és molt gran.

La llengua amaziga es pot considerar la llengua autòctona de tot el nord d'Àfrica. S'ha mantingut bàsicament com a llengua oral, tot i que té un sistema d'escriptura propi, el tiffinag, que té més de 2.500 anys d'antiguitat i que s'ha mantingut entre els tuaregs. Aquest alfabet no té res a veure amb l'alfabet àrab o llatí.

Amb tot, la majoria dels amazics que conviuen amb nosaltres difícilment coneixen el tiffinag perquè l'amazic els ha arribat només com a llengua oral. En canvi, si han pogut anar a escola i arribar a estudis secundaris o superiors, coneixen l'alfabet àrab (per a la llengua àrab) i també l'alfabet llatí (per al francès).

Us animem a seguir aquesta secció i us convidem a fer-nos arribar consultes i comentaris a través de vic.ass@cpnl.cat

Oficines i serveis:
granollers@cpnl.cat
ripolles@cpnl.cat
vic@cpnl.cat

www.cpnl.cat/xarxa/cnlosona/

ENGLISH IN A BITE

ANGLÈS
Adjacency pairs

In linguistics, an *adjacency pair* is a unit of conversation and comprises two *utterances*, spoken by two speakers. The second utterance is functionally dependent on the first utterance spoken. Adjacency pairs are examples of *turn-taking*, and are commonly used in greetings, compliments, offers and requests.

Can you match the utterances to make adjacency pairs?

1	Can you close the window? It's really cold.	a	Hi!
2	I really like your new dress.	b	Yeah, see you!
3	Hello Ben!	c	Press it and find out!
4	Would you like to go out for dinner on Saturday?	d	Yes, sure.
5	See you soon.	e	Oh, thank you!
6	What does this button do?	f	I'd love to.

CATALÀ
Parell adjacent

En lingüística, un parell adjacent és una unitat de conversa formada per dos torns conversacionals emesos per dos parlants. El segon torn depèn funcionalment del primer. Els parells adjacents són un exemple de la presa de torns (a la conversa) i s'utilitza normalment en salutacions, felicitacions, ofertes i peticions.

Relacioneu els torns per construir parells adjacents.

Les solucions de la setmana anterior:

■ 1e; ■ 2f; ■ 3h; ■ 4a; ■ 5b; ■ 6d; ■ 7c; ■ 8i; ■ 9g

MÚSICA

EL CLÀSSIC

Jaume Espuny

WILCO

'Being There'

Reprise/Sire, 1996

Heus aquí el grup que ha mantingut l'essència del rock al segle XXI, Wilco, amb el seu líder inqüestionable, Jeff Tweedy, al capdavant. *Being There* és el seu segon disc, el que els va descobrir i els va posar en òrbita. Des de llavors n'han gravat 12 més i no han baixat mai el llistó. No hi ha electrònica ni invents rars, no hi ha trampa ni cartró, només guitarres, teclats, baix i bateria. I tot sona de meravella, especialment en aquest disc, el piano i l'orgue. *Being There* és un disc doble amb ni més ni menys que 19 cançons, totes compostes per Tweedy, que recorren tots els estils del rock: temes forts i guitarrers, cançons intimistes o tristes i alguna cosa amb aires country. De fet, Tweedy provenia d'Uncle Tupelo, un grup de country-rock d'un cert èxit. El començament del disc ja t'encanta: primer la sorollosa i al mateix temps melancòlica "Misunders-

tood", per continuar amb una preciosa balada acústica, "Far, Far Away" i tot seguit les alegres "Monday" i "Outtasite (Outta Mind)". I ja no pots parar d'escoltar fins que no s'acaben els dos discos. No hi ha cap cançó per omplir. Per donar una idea de com sona *Being There*, algú va dir que era com una mena de barreja entre el *Harvest* de Neil Young i l'*Exile on Main Street* dels Rolling Stones. Em sembla una descripció perfecta.

EL TEST

Joan Carles Àngel

Primer instrument que vas tocar? La guitarra acústica. **Primer grup del qual vas formar part.** Bandera Negra. Una banda de rock en català del Pla d'Urgell que va funcionar de 1990 a 1992. **Primer disc que et vas comprar?** El primer casset, *Money For Nothing* de Dire Straits; el primer vinil diria que *Comuniqué*, també de Dire Straits; i el primer CD, l'*Street Fighting Years* de Simple Minds. **Quants discos tens?** Uns 400. **Salva'n tres.** *Alchemy Live*, de Dire Straits; *Famous Last Words*, de Supertramp; i *Bamboo Avenue*, d'Umpah-pah. **Un concert (com a públic) per recordar.** Pink Floyd a l'estadi Olímpic el 27 de juliol de 1994.

NOTES

Kelly Isaiah, guanyador de 'La voz', debuta en solitari

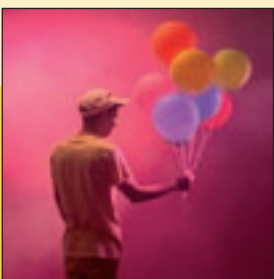
Kelly Isaiah és el cantant i *frontman* de Koers, un grup de reggae i fusió de Lleida que amb la publicació del seu segon disc, *That day* (Halley Records, 2020), es va consolidar com una de les propostes més fermes i exitoses de la nova fornada de música festiva als Països Catalans. Però Isaiah també és el guanyador de la setena edició del concurs televisiu *La voz* d'Antena 3, on va fer vibrar l'audiència i els jutges Antonio Orozco, Pablo López, Alejandro Sanz i Laura Pausini. I ara, després del seu èxit al programa televisiu, debuta en solitari amb la publicació del seu primer single, *Un sueño*. En aquesta peça hi conflueixen estils com el pop, el funk o la música disco i fa un cant a l'opti-

misme i l'alegria en uns temps especialment convulsos. L'inici del projecte en solitari del lleidatà Isaiah, però, no significarà que Koers pleguin veles. El grup lleidatà segueix la seva gira i per aquest 2021 ha adaptat tant el format com el repertori a les noves condicions sanitàries i d'aforaments reduïts. "La gent que em coneix ja sap que quan començo una cosa l'acabo. Així que poden estar tranquils", explica Isaiah a l'hora de deixar clar que Koers seguirà. Això sí, el cantant lleidatà també provarà sort en solitari de la mà d'altres registres (allunyat del reggae i el mestissatge de Koers) amb els quals ja va flirtejar durant *La voz*. Alejandro Sanz, Laura Pausini i fins i tot Kiko Rivera ja s'han interessat per col·laborar amb ell. Apunteu-vos el seu nom: Kelly Isaiah.

NOVETATS DISCOGRÀFIQUES

Jordi Sunyer

FERRAN PALAU
'Parc'

L'inventor del pop metafísic (al costa d'El Petit de Cal Eiril) torna amb un excel·lent treball, *Parc*, amb nou cançons d'amor sincer ideals per engolir escarxofats al sofà de casa o en un concert d'aquells recollits amb públic assegut (en temps de pandèmia, doncs, el nou àlbum no hauria d'espantar cap programador). Palau, en el que és ja el seu cinquè disc en solitari, aprofundeix en el so minimalista gràcies a uns sintetitzadors que l'ajuden a crear atmosferes suggerents i atraients. No us perdeu *Reflexe*, *Més enllà* o *Perfecte*. Tres obres d'art.

CIURET
'Ciuret'

Toni Serrat és un bateria i percussionista osonenc que fa dècades que marca el ritme en multitud de projectes. Últimament, està actiu acompanyant les seves germanes Joana i Carla (la nissaga Serrat és com la bota de Sant Ferriol) però ara també s'ha llençat en solitari amb un projecte que no té res a veure ni amb el folk, ni l'americana, ni el country, ni el pop. A Ciuret, Serrat juga i experimenta amb tot tipus de sons i percussions creant set peces instrumentals màgiques difícils d'encasellar però agradables d'engolir. Música diferent per temps diferents.

POOR TRÀMIT
'Pur'

L'oferta de rap en català (de vegades, directament, caldria dir-ni catanyol) continua creixent. I qui s'estrena discogràficament amb un LP aquesta setmana és Poor Tràmit, un raper del Maresme també conegut amb el nom de Kaiz o Marc. Poor es va donar a conèixer l'any 2015 amb *Cendra i folis* i des de llavors s'havia autoeditat tres treballs més. Ara, però, s'hi ha posat amb més recursos i empena i amb col·laboracions de l'*star system* raper català amb noms com Rodrigo Laviña (At Versaris), el mediàtic Lildami o l'exiliat Valtonyc.

SOUND AND VISION

Ramon Solé / ramonsolemusic.com

‘Rockfield: The Studio On The Farm’

Molts artistes, si s’ho poden permetre, solen gravar en estudis lluny de les grans ciutats per allò de la tranquil·litat, la manca de distraccions i la facilitat per concentrar-se. Quan hom pensa en aquests estudis de seguida venen al cap els Real World de Peter Gabriel, instal·lats en una finca de somni a l’Anglaterra rural, o els Black Rock, a l’illa grega de Santorini i amb unes vistes al mar Egeu que tallen la respiració. Llocs, en definitiva, idíl·lics: en cap cas ve al cap una granja de porcs, per exemple. Doncs resulta que un entorn tant, en principi, aliè al rock’n’roll com aquest va resultar altament inspirador per a un bon grapat de membres de l’aristocràcia del gènere: Queen, Black Sabbath, Simple Minds, Iggy Pop, Robert Plant, Manic Street Preachers, Oasis, The Charlatans, Stone Roses o Coldplay, entre molts altres,

es compten entre la clientela de Rockfield, el projecte de dos grangers de Gal·les que, sense voler, van crear el primer estudi residencial del món. Quasi 60 anys després, aquesta història demanava a crits un documental, i ja el tenim.

Rockfield: The Studio On The Farm (Hannah Berryman, 2020, Movistar+) explica, de principi a final, l’invent dels germans Kingsley i Charles Ward, dos joves que treballaven al negoci familiar de ramaderia i, com que els agradava la música, van construir un estudi rudimentari en unes habitacions de la granja; perquè us feu una idea del nivell de sofisticació, els aïllaments acústics els van fer amb bosses de menjar de porcs. Però ells volien un estudi i se’l van fer, i van començar a gravar per als amics. I així, de mica en mica, el boca-orella va anar fent

créixer la cosa, els projectes es van anar succeint, l’estudi es va professionalitzar i, com que la granja era a la quinta força, els propietaris van reconvertir corts i quadres d’animals en allotjaments. Un estudi no és mai només l’entorn, les condicions acústiques del local o la qualitat dels equips tècnics: les persones que el porten són fonamentals perquè un artista s’hi senti bé, i a Rockfield els músics trobaven en el caràcter afable, proper, senzill i entusiasta dels germans Ward i la seva família un embolcall ideal per crear. Amb aquests arguments, l’estudi va aconseguir competir durant molts anys amb colossos del sector com Abbey Road o Electric Lady i va veure néixer coses com el *Bohemian Rhapsody*, els dos discos dels Stone Roses, les primeres gravacions de Motörhead, el primer disc de Coldplay o el (*What’s The Story*) *Morning Glory?* d’Oasis. Sobre aquest últim treball, per cert, descobrireu que el títol de “Wonderwall” té molt a veure amb el lloc on es va gravar...

Cinquanta anys donen per molt i les anècdotes relacionades amb discos i cançons mítiques gravades a Rockfield són incomputables. El documental en recull moltes, incloent també algun episodi fotut, que també n’hi ha hagut un grapat: entre d’altres, la crisi de la indústria discogràfica i l’eclosió dels estudis casolans no van anar precisament a favor del manteniment d’aquest tipus d’estudis. Amb tot, hi haurà sempre coses completament inabastables per a la tecnologia: cap giny digital podrà reproduir el caliu humà, les sensacions d’estar en un entorn natural privilegiat i la influència de tot això per crear màgia. Chris Martin, cantant de Coldplay, anomena Rockfield “el Hogwarts musical”. Doncs això.

ELS MILLORS MINUTS DE LA NOSTRA VIDA

Jordi Remolins

La malxinada primera edat

No busqueu *South Park* al mapa de Colorado. No existeix més que la imaginació de Trey Parker i Matt Stone, i en la memòria de tots els que hem tingut la sort de quedar atrapats per la sèrie que protagonitzen quatre nens malparlats, malxinats i malparits, que a estones sembla que no tinguin cap altre objectiu en el món que dinamitar la correcció política en mil bocins. En uns dies on la llibertat d’expressió està més en qüestió que mai, on els cantants són tancats a la presó per expressar-se contra els poders fàctics de l’Estat espanyol en una repressió que ni tan sols s’havia conegut durant part de l’època franquista, i on l’autocensura està més a l’ordre del dia per no trepitjar els ulls de poll que han crescut en tots els col·lectius haguts i per haver –sobretot en els que sembla que hauria d’haver-hi més tolerància–, *South Park* continua sent una vàlvula d’escapament absolutament imprescindible per no deixar-nos arrossegar per l’elevadíssima mediocritat generalitzada.

Kyle i el jueu Stan són els dos infants principals de la sèrie, basats en Stone i Parker respectivament. El greixós Eric Cartman és el contrapunt de tots dos, un nen malcriat per una mare actriu porno, envejós, xenòfob, que odia els hippies i que sovint acaba robant el protagonisme als seus dos amics. El quart

en discòrdia, Kenny, viu atrapat en un anorac de color taronja, i en molts episodis acaba mort i devorat per les rates mentre els seus amics qualifiquen de “fill de puta” el responsable de la seva defunció, encara que hagin estat ells

mateixos. Alhora els secundaris de la sèrie acaben convertint-se en imprescindibles, des del xef negre i sexualment hiperactiu, fins al cap de la policia del poble –evidentment mononeuronal–, passant per l’excombatent del Vietnam a qui li falta un braç, el professor gai i el seu amic Señor Sombrero, la simpàtica caca Señor Mojón, Jesucrist o la conductora d’autocar de dents groguenques.

La sèrie acumula 23 temporades gràcies a Comedy Central, amb més de tres-cents capítols des que va ser estrenada el 1997, amb una sintonia grinyolant i sincopada creada pels inclassificables Primus. Dos anys més tard se’n va fer una pel·lícula on la relació entre Satanàs i Saddam Hussein o Gandhi, ja va fer-me sortir del cine Nou de Vic amb llàgrimes als ulls, i una cançó, la de Terrance i Phillip, que repeteix constantment “*tu eres un cabrón hijo puta, el mamón y el pedorretas hijo puta...*”, i que no vaig poder-me treure del cap durant setmanes. Vaja, una raó per no deixar de viure com a mínim mentre segueixi en antena.

Dimecres, 13 d’agost de 1997.
Comedy Central estrena la sèrie de dibuixos animats ‘South Park’.

ECONOMIA

ELS PARQUETS

Joan Carles Arredondo / @joancarredondo

'A POR ELLOS' ECONOMÈTRIC

Els sil·logismes més simples acostumen a partir de premisses que no sempre posen en comparació factors equiparables i, per tant, porten a conclusions aberrants. Un exemple recent: les cambres de comerç espanyoles i el Consell General d'Economistes han fet públic un ampli informe sobre l'evolució del PIB a l'Estat en una sèrie prou llarga, que arrenca de 1975 i que arriba a 2020. Alguns mitjans, i no cal posar noms perquè no és difícil d'imaginar quins són, posen la lupa on els convé i es fixen que Madrid ha avançat Catalunya en proporció del PIB estatal. Com a segona premissa es posa el predomini independentista en els governs en els últims anys per concloure que ha estat el procés el que ha motivat que Madrid hagi superat Catalunya en PIB. Se es permet l'expressió, és un *A por ellos* economètric.

La relació entre Catalunya i Espanya s'ha convertit en una mena de *Chiringuito de Jugones* en molts àmbits, i també en l'econòmic. A partir d'una barreja interessada d'opinió i informació, i amb la samarreta del club de preferència, profereixen aquesta mena de sil·logismes aberrants que, repetits i si pot ser acompanyats d'una gran exhibició decibèlica (o sigui, a crits) acaba fent l'aparença d'una veritat absoluta, que no admet uns matisos que serien de gran necessitat.

Així doncs, és interessant centrar-se primer en les dades i deixar de banda aporismes que poden portar a sil·logismes equivocats. Per buscar el més fàcil: quant ha crescut de mitjana el PIB espanyol en aquest ampli període de temps? Ho ha fet a un ritme del 2,39% a l'Estat. A Catalunya, una centèsima més, fins al 2,4%. Confirma això que el procés hagi estat un destructor del creixement econòmic català? Tot i que no ho desmenteix, el que és clar és que no ho confirma. Però tant és, l'escut del club pesa més i els titulars s'entesten a centrar-se en el *sorpasso* de Madrid, que ha passat a ser la Comunitat Autònoma amb més pes absolut de

PIB per sobre de Catalunya. El percentatge de PIB sobre el total estatal que tenia Madrid el 1975 era del 17,1%, i el 2019 havia arribat al 19,4%, gairebé dos punts i mig d'avenç. Catalunya, en el mateix període ha passat del 19,3% de 1975 al 19,0% de 2019. Tres dècimes menys. No és difícil concloure que Madrid ha fet el *sorpasso* no pas en detriment d'una Catalunya desenfocada de l'objectiu econòmic, sinó perquè ha centrifugat PIB d'altres territoris de l'Estat. Però la samarreta de l'equip favorit fa despistar i és més fàcil atribuir els mals a l'enemic extern del procés que admetre que el despoblament d'alguns territoris ha contribuït a enfortir el centre.

Un exemple d'aquesta afirmació es pot trobar en l'evolució del PIB per càpita. Aquí s'aplica la riquesa generada al nombre d'habitants del territori concret. En aquest camp, avancen zones com Extremadura, Castella Lleó o Galícia. Però no és perquè hagin crescut significativament en PIB –de fet, creixen per sota de la mitjana–, sinó perquè el despoblament ha fet que hi hagi més volum de PIB per repartir entre menys habitants. De nou, un efecte

estadístic, del qual intentar extreure lectures polítiques portarà a conclusions errònies.

En aquest llarg període de temps analitzat, hi ha hagut una gran multiplicitat de factors per explicar l'evolució final. Entre aquestes es troba l'innegable canvi en la mateixa estructura econòmica. La indústria ha deixat de ser el sector econòmic predominant en favor dels serveis, i aquells territoris més industrialitzats han estat els que han tingut una evolució més lenta. Això explica, per exemple, que l'evolució d'un territori industrial com el País Basc hagi tingut un avenç força inferior a la mitjana (gairebé mig punt menys que el 2,39% de creixement anual a tot l'Estat). Però amb el País Basc, un territori de demografia més reduïda que la catalana i que no pot, per tant, competir en volum de PIB amb Madrid, els mitjans de capçalera no li atribueixen cap procés polític per explicar una evolució més negativa que la mitjana.

En la presentació de l'estudi, que es va fer la setmana passada, Valentí Pich, el president del Consell General d'Economistes, ja veia a venir el perill que les dades s'analitzessin de manera interessada quan alertava que no es tractava "d'un ral·li" entre territoris. Pich reclama, en canvi, millores en una productivitat que continua creixent per sota del que seria desitjable, en la taxa de fracàs escolar, encara massa elevada, i en la introducció de la digitalització. Conceptes tots poc compatibles amb la percepció binària de guanyadors i perdedors que continua presidint massa anàlisis.

La Catalunya del procés no és un paradís i la paràlisi del que es podria considerar un govern amb prioritats més enllà de la política deu contribuir més aviat poc al desenvolupament de l'economia. Però tampoc és l'infern que pinten alguns abonats a l'exabrupte i les explicacions simples. El seu tan desitjat *sorpasso* té explicacions més complexes que el procés.

INDICADORS

Menor creació d'empreses

El nombre d'empreses constituïdes a Catalunya va baixar més d'un 17% en l'exercici passat. Tot i la recuperació dels últims mesos de l'any, la pràctica congelació en la creació d'empreses de la primavera passada va motivar que el total de noves societats quedés molt per sota de 2019. El capital aportat en les noves societats també va reduir-se, més del 18%. Són xifres més desfavorables que les estatals.

Rècord agroalimentari

Tot i l'efecte Covid i l'alentiment del comerç internacional, el sector de l'alimentació de Catalunya ha assolit el 2020 un rècord exportador i supera per primer cop els 11.000 milions d'euros en vendes internacionals segons les dades de Datacomex, la base de dades del comerç exterior europeu. Les exportacions agroalimentàries creixen el 6,62% en valor i 6,95% en volum, respecte a 2019.

ALEGRIA INTERIOR

Eulàlia Robert, directora de PNL Barcelona

Explica'm un conte

Des de les èpoques en què els nostres avantpassats es reunien al voltant de les fogueres, els éssers humans ens expliquem històries i contes, generació rere generació. L'origen dels contes es remunta als orígens de la humanitat. L'existència dels contes es deu a la necessitat de l'ésser humà de comunicar-se. Els contes més antics que es coneixen, tenen milers d'anys i venen de Mesopotàmia i de l'antic Egipte.

Els contes en el fons no deixen de ser metàfores del que passa al nostre voltant, disfressat de fantasia. Podríem definir la metàfora (del grec 'més enllà') com una comparació entre dos termes que aparentment no tenen cap relació, i, no obstant això, el nostre inconscient els pot relacionar a través d'algun tipus d'analogia.

A gairebé tots nosaltres, quan érem infants, ens agradava que ens expliquessin contes. Fins i tot quan ja havíem escoltat un conte en diverses ocasions, continuàvem volent escoltar-lo una i altra vegada. Quan ens fem adults els contes continuen exercint una atracció irresistible, en la majoria de nosaltres.

Els contes *atrapen* i ens permeten veure'ns reflectits en contextos i personatges que poden estar molt allunyats de la nostra realitat quotidiana. I és, precisa-

ment, aquesta distància emocional de la nostra realitat la que fa possible que entrem en la trama d'aquestes històries, aquests guions i aquests personatges. No obstant això, en veure'ns reflectits en la trama d'una història, per exemple, amb un personatge que ha de superar dificultats per tirar endavant, d'alguna forma ens identifiquem amb el fet d'haver de superar aquestes dificultats i obstacles i això ens serveix de model d'aprenentatge per aplicar en les nostres pròpies vides.

Els contes serveixen de vehicle per *transportar* missatges més o menys *inconscients*, serveixen per proporcionar solucions als carrerons –aparentment– sense sortida.

Diuen els experts que els contes i les metàfores “es colen entre els pensaments i toquen directament el nostre cor”. El nostre llenguatge quotidià està ple de metàfores que tots comprenem, tot i que no es refereixen estrictament a la nostra realitat. Per exemple, quan diem *tinc un nus a la gola, cal anar amb peus de plom*, aquesta responsabilitat és com *portar una llosa a les espatlles*, podem entendre els sentiments de qui pronuncia aquestes paraules, perquè en algun moment ens hem sentit així. De fet, és el nostre hemisferi dret, més intuïtiu, creatiu i artístic, el que estableix aquestes connexions simbòliques i fa que les entenguem. Els contes desenvolupen la imaginació, la creativitat, ens obliguen a *pensar fora de la caixa* i així ens permeten obrir opcions i alternatives, que no podríem imaginar des del nostre pensament més racional. El llenguatge metafòric és un pont entre el simbòlic i el real. Els contes transmeten valors i creences i constitueixen una important base de la nostra cultura. Els contes ens diuen el que està bé i el que està malament, a través de les conseqüències de les accions dels seus personatges.

Un dels avantatges d'utilitzar contes i metàfores en les nostres comunicacions i converses és que permeten a la persona que escolta arribar a les seves pròpies conclusions sense que hagi de ser dirigida directament per ningú. I justament per això, són tan poderosos. No em diguis el que he de fer, només explica'm un conte.

L'HORÒSCOP

Roser Bona

Del 26-02-2021 al 04-03-2021

ÀRIES (Del 21 de març al 20 d'abril)

Etapecada per l'augment de la paciència. Ets menys reactiu i has guanyat en seguretat. Sol i Venus per Casa XII poden portar un amor mig secret i força romàntic.

TAURE (Del 21 d'abril al 20 de maig)

El sector més beneït ara mateix, és el de l'amistat i dels projectes a futur. Podries iniciar una etapa de formació artística. L'amor es pot trobar en el grup d'amics.

BESSONS (Del 21 de maig al 21 de juny)

Mercuri ja es troba directe i algunes coses es desencallen. Si tenies pendent una visita a un amic o fins i tot, una cita a cegues, en aquests dies us podreu trobar.

CRANC (Del 22 de juny al 21 de juliol): Pots viure situacions dures al teu voltant de persones que passen per experiències límit i et fan pensar sobre el sentit de la vida. Connexió amb una persona estrangera.

LLEÓ (Del 22 de juliol al 23 d'agost)

Repassa bé el correu que s'hagi quedat endarrerit, perquè una informació important es podria haver perdut. Si tens parella, penseu a formalitzar legalment la relació.

VERGE (Del 24 d'agost al 23 de setembre)

Venus a Casa VII pot portar nous i interessants contactes. Si tens vocació artística o musical i vols exposar la teva obra, amb aquest trànsit, trobes gent més receptiva.

BALANÇA (Del 24 de setembre al 23 d'octubre)

Venus transitant per la Casa VI, inclina a trobar solucions i avenços a l'àmbit de la salut i de la feina. Si estàs a l'atur, pot donar-se una bona oportunitat laboral.

ESCORPÍ (Del 24 d'octubre al 22 de novembre)

L'aspecte de Mart amb Plutó, et proporciona una dosi extra d'energia, que pots aprofitar per fer el que normalment et fa mandra o bé per enfrontar alguna situació difícil.

SAGITARI (Del 23 de novembre al 21 de desembre)

Venus transitant per Casa IV, pot portar una bonica trobada familiar i també alguna bona oportunitat en el sector immobiliari. Pots tenir notícies d'un amor del passat.

CAPRICORN (Del 22 de desembre al 20 de gener)

Amb el Sol, Venus i Neptú per la Casa III, augmenta el teu bon humor i la inspiració. Es poden donar idees genials i gaudiràs de les bones converses. Flaixos intuïtius.

AQUARI (Del 21 de gener al 19 de febrer)

Venus fa aparició a la teva Casa II i pots rebre alguna entrada de diners que esperaves. Aquesta posició, també inclina a donar-te alguns plaers i a sortir de compres.

PEIXOS (Del 20 de febrer al 20 de març)

Amb Venus transitant pel teu signe, pots resultar més atraient i l'amor podria trucar a la porta. Com a mínim, pot sorgir un admirador amb qui passar una bona vetllada.

CINEMA

LA CRÍTICA DE LA SETMANA

Joan Salvany

'Viaje a Grecia'

De Michael Winterbottom

És tanta la química entre els dos protagonistes absoluts de la pel·lícula que per aquesta part, Steve Coogan i Rob Brydon, dos dels màxims exponents britànics de l'humor (a Grècia menys) del moment, amb àpats i converses, fan mínimament digerible el film. Amb menys emoció, Michael Winterbottom manté la línia que va iniciar amb *The trip* (2010), a Itàlia (2014) i a Espanya (2017) i que pot semblar un amigable comiat dels dos còmics dels escenaris.

De fet, en nombroses ocasions es caricaturitzen ells mateixos, també d'altres com Dustin Hoffman, com abans Caine. Aquest gran *cameo*, cine dintre de cine, de dos actors que gairebé s'interpreten a si mateixos, va augmentant de pes per alliberar-se al final, per

sort. I això també salva el film i el diferencia d'altres pel·lícules més turístiques. Entre converses de melancolia es poden veure jardins de somni, paisatges idíl·lics, cuines de bogeria i plats de xef. Els dos actors seguint les passes d'Ulisses a l'*Odissea* cap a Troia a Ítaca, recorden que va trigar 10 anys a tornar. Ells només tenen 6 mesos per revisar la seva vida. Però tindran temps de parlar de comèdia, el greu moment, astronomia, biologia, mites, història, democràcia i sobretot de l'amistat i particularment la seva. Aprofitem els amics, que no sabem quan els tornarem a veure, i els que puguin viatjar que ho facin. En el viatge troben Claire Keelan, Rebecca Johnson, Kreem Alkabanni, Marta Barrio, Timohy Leach, Correlia Bugeja, Justin Edwards i Hary Tayler.

'Nuestros mejores años'

De Gabriele Muccino

Gabriele Muccino té seguidors fidels faci el que faci. La seva habilitat per dirigir actors segur que té a veure amb aquesta fidelitat. Divertit com gairebé sempre, manté el fil de Billy Wilder tens però a la vora de la llàgrima. Cine a la italiana, des de la manera de besar fins a l'acadèmica sonoritat, crits dels seus

diàlegs i interpretacions. La seva crítica a l'evolució del seu país, Itàlia, després de 40 anys de política fratricida i amb 40 governs de coalició és el que analitzen quatre amics des dels anys 80. La interpreten Pierfrancesco Favino, Micaela Ramazzotti, Kin Rossi Stuart i Claudio Santamaria.

OFERTA CULTURAL

V. Bigas / T. Terradas

Estrena catalana d'Elektra.25' d'Atalaya Teatro a L'Atlàntida

'Elektra.25' amb Atalaya Teatro.

L'Atlàntida, Vic. Dissabte, 27 de febrer, 20h.

La reconeguda companyia andalusa Atalaya Teatro porta per primer cop a Catalunya la seva última creació, *Elektra.25*. Es tracta d'una revisió de la tragèdia grega en ocasió dels 25 segles del naixement d'Eurípides, dels 25 anys de la mort del dramaturg Heiner Muller i també dels 25 anys que fa que la companyia adapta grans textos del teatre clàssic universal.

'Alguns dies d'ahir', a Montmeló

'Alguns dies d'ahir', de Jordi Casanovas.

Sala Polivalent. Montmeló. Dissabte, 27 de febrer, 18.00.

L'obra de teatre narra les diferents vivències i pensaments d'una família que es reuneix cinc dies després de l'1 d'octubre de 2017 al voltant d'una taula. Els intèrprets són Míriam Iscla, Abel Folch, Marta Ossó i Francesc Cuéllar.

Desè aniversari del Teatre Eliseu

Desè aniversari del Teatre Eliseu de Roda de Ter.

Diversos artistes. Dissabte, 27 de febrer, 18h.

L'Ajuntament de Roda de Ter ha organitzat un acte per celebrar el 10è aniversari de la remodelació del Teatre Eliseu en el que intervindran artistes del poble com el grup Arrels de teatre, Santi Serratos, Guillem Ramisa i Maria Vilar.

CINECLUB

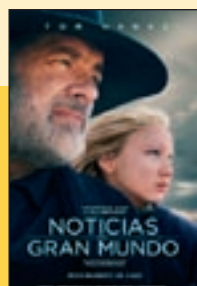

CINECLUB VIC
2 de març, 20h
L'Atlàntida
VO subtitulada

'Papusza'

Polònia, 2013. Dir.: Joana Kos, Krzysztof Krauze.

Bronisława Wajs, coneguda com a Papusza (nina en romaní), va ser la primera poetessa d'ètnia gitana que va veure la seva obra publicada a Polònia, desafiant la imatge femenina tradicional de la seva comunitat. De família nòmada, va expressar els sofriments i anhels del seu poble en versos d'un poderós lirisme.

AC GRANOLLERS
26 i 28 de febrer, 19h
Cinema Edison
VO subtitulada

'Noticias del gran mundo'

EUA, 2020. Dir.: Paul Greengrass.

Cinc anys després del final de la Guerra Civil als Estats Units, un veterà capità viatja de ciutat en ciutat parlant d'històries que tenen lloc a qualsevol racó del món. Troba una nena de 10 anys segregada sis anys enrere per una tribu índia i accepta lliurar-la als seus tiets, els tutors legals. El viatge, de centenars de quilòmetres, estarà ple de dificultats de tota mena.

ALTER CINEMA
4 de març, 19.30h
Cinema El Casal
Torelló

'Un asunto de familia'

Japó, 2018. Dir.: Hirokazu Koreeda

Després d'un dels seus habituals furtos, l'Osamu i el seu fill troben una nena al carrer, morta de fred. Al principi, la dona de l'Osamu no vol que es quedi amb ells, però acaba apiadant-se'n. Tot i sobreviure amb dificultats gràcies a petits robatoris, la família és feliç fins que un incident imprevisit revela un secret que posa a prova els llaços que els uneixen.

CINEMES

14 DIÀS, 12 NOCHES

Canadà 2019. Dir. Jean-Philippe Duval. Amb Anne Dorval, François Papineau i Leanna Chea. Drama. L'adolescent filla adoptada d'Isabelle mor en un tràgic accident. Un any després, i encara commocionada per l'experiència, Isabelle torna a l'orfenat vietnamita amb l'esperança de tornar a connectar-se emocionalment amb la seva filla Clara a través de la seva terra natal. Immersa i aclaparada, Isabelle inesperadament es troba amb la mare biològica de la seva filla i juntes busquen la manera de continuar endavant.

EL CHICO (100 ANYS)

EUA 1921. Dir. Charles Chaplin. Amb Charles Chaplin, Jackie Coogan i Edna Purviance. Comèdia dramàtica. Una mica de mala gana, el rodamon Charlot adopta un nen de 6 anys abandonat. No triga a agafar-li afecte i ensenyar-li tècniques essencials de supervivència de carrer. Amb el temps tots dos formen un gran equip. Però un dia el noi es posa malalt i els serveis socials intenten prendre la custòdia a Charlot. Versió restaurada en 4K. Primer llargmetratge de Chaplin i primera de les seves aportacions a l'inventari de grans obres de la història de cinema.

ENTRE NOSOTRAS

França 2019. Dir. Filippo Meneghetti. Amb Barbara Sukowa i Martine Chevallier. Drama. Nina i Madeleine, dues dones jubilades, estan secretament enamorades des de fa dècades. Encara que de cara als altres no són més que dues veïnes, van d'una casa a l'altra compartint la tendresa d'una vida en comú. Fins que un dia la seva relació fa un gir a causa d'un succés inesperat.

LA CHICA DEL BRAZALETE

França 2019. Dir. Stéphane Demoustier. Amb Melissa Guers, Roschdy Zem i Anaïs Demoustier. Drama. Lise, de 16 anys, està acusada d'haver assassinat la seva millor amiga. Durant el judici, els seus pares la defensen de manera indestructible. No obstant això, a mesura que la seva vida secreta comença a revelar-se la veritat es converteix en una cosa indiscutible.

LA MALDICIÓN DE LAKE MANOR

Itàlia 2019. Dir. Roberto De Feo. Amb Maurizio Lombardi i Justin Korovkin. Terror. Samuel és un nen paraplàgic que viu al costat de la seva mare, Elena, a Lake Manor (Torí, Itàlia), en una mansió allunyada de la civilització. El noi ha rebut

ordres de no abandonar mai casa seva, per la qual cosa se sent segur però una mica frustrat i oprimat. La seva situació canvia quan arriba Denise, una ajudant adolescent que l'ajuda a canviar el seu punt de vista sobre la relació que l'uneix amb la seva mare. No obstant això, Elena farà tot el possible per impedir que el seu fill se'n vagi del seu costat, cosa que confon tant Denise com el mateix Samuel, que sospita que la seva mare amaga alguna cosa.

MILLENNIUM ACTRESS

Japó 2001. Dir. Satoshi Kon. Animació. Fa trenta anys, Chiyoko Fujiwara va ser l'estrella més important del cinema japonès, però, de sobte, va desaparèixer. Un dels seus majors admiradors, el realitzador de documentals Genya Tachibana, viatja fins a l'apartat refugi de muntanya en el qual viu per a entrevistar-la. Una vegada allà, lliura al seu ídol de joventut una vella clau que va trobar entre les restes del seu antic estudi. Com si la clau hagués obert les portes de la seva memòria, Chiyoko comença a recordar la història de la seva vida.

D'aquesta manera, viatja des del remot passat fins al distant futur a través de mil anys, traspasant la frontera que separa la realitat de les pel·lícules que han format gran part de la seva vida. 20è aniversari del seu estrena als cinemes.

PEQUEÑOS DETALLES

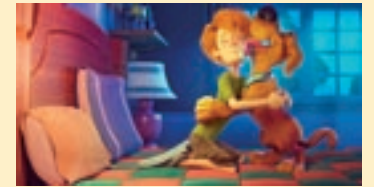
EUA 2021. Dir. John Lee Hancock. Amb Denzel Washington, Rami Malek i Jared Leto. Thriller. Deke, un xèrif adjunt del comtat de Kern, Califòrnia, s'aparella amb Baxter, un xèrif de Los Angeles per atrapar un assassí en sèrie. La capacitat de Deke per a adonar-se de les "petites coses" és inquietantment precisa, però la seva disposició a eludir les regles embolica a Baxter en un dilema esquinçador. Mentrestant, Debe ha d'enfrontar-se a un fosc secret del seu passat.

NUEVO ORDEN

Mèxic 2020. Dir. Michel Franco. Amb Naian González Norvind, Diego Boneta i Mónica del Carmen. Drama. Unes fastuoses nocces d'alta nissaga es converteixen inesperadament en una lluita

entre classes que deriva en un violent cop d'estat. Vist a través dels ulls d'una jove promesa i dels servents que treballen per la seva rica família, *Nou ordre* segueix les petjades de la caiguda d'un sistema polític i del naixement d'un esquinçador nou reemplaçament.

¡SCOOPY!

EUA 2020. Dir. Tony Cervone. Animació. Com es van conèixer Scooby-Doo i Shaggy? Aquesta nova aventura protagonitzada pel popular, carismàtic i parlant gos gran danès Scooby és una història d'origens sobre la peculiar colla que investiga successos paranormals. Descobrirem com es van conèixer l'icònic gos i Shaggy, i com la parella es va unir a Fred, Daphne i Vilma per a formar l'agència Mystery Inc. Tots ells tornaran a pujar a la seva mítica camioneta anomenada La Màquina del Misteri, per a resoldre el misteri més desafiador fins avui: un complot per a alliberar el gos fantasma Cerberus. Mentre tracten de detenir aquesta apocalipsi, la colla descobrirà que Scooby té un destí èpic molt major del que ningú imaginava.

CARTELLERA

CAMPRODON	Divendres	Dissabte	Diumenge	Dilluns
Casal Camprodoní	La chica del brazalete	-	17.00 i 20.00	-
MANLLEU	Divendres	Dissabte	Diumenge	Dilluns
Casal de Gràcia	La boda de Rosa	-	19.00 (Cicle Gaudí)	-
RIBES DE FRESER	Divendres	Dissabte	Diumenge	Dilluns
Catalunya	Premis VOC (curmetratges)	-	18.00	-
RIPOLL	Divendres	Dissabte	Diumenge	Dilluns
Comtal	La boda de Rosa	19.30 (Cicle Gaudí)	-	-
	El chico	-	17.30	-
	La chica del brazalete	-	19.15	19.30
TORELLÓ	Divendres	Dissabte	Diumenge	Dijous
El Casal	Un asunto de familia	-	-	19.30
VIC	Divendres	Dissabte	Diumenge	Dimarts
L'Atlàntida	Papusza	-	-	20.00 (Cineclub Vic)

VIC		Divendres	Dissabte i diumenge	De dilluns a dijous
Sucre	Pequeños detalles	18.05 i 19.40	15.45, 18.05 i 19.40	18.05 i 19.40
	Pequeños detalles (VOSE)	-	-	19.40
	¡Scooby!	17.50	16.00 i 17.50	17.50
	Nuevo orden	18.20 i 20.25	15.40, 18.20 i 20.25	18.20 i 20.25
	Entre nosotras	19.50	15.50 i 19.50	19.50
	14 días, 12 noches	17.55 i 19.50	16.00, 17.55 i 19.50	17.45
	La chica del brazalete	20.05	17.40 i 20.05	20.05
	El chico	18.55	18.55	18.55
	Crash	20.10	20.10	20.10
	Josep (VOSE)	17.25	17.25	17.25
	Deseando amar	18.05	18.05	18.05
	La maldición de Lake Manor	19.55	19.30	19.55
	El profesor persa	17.35	16.00	17.35
	La última gran estafa	20.00	16.10 i 20.00	20.00
	Los Croods 2: un nueva era	18.00	16.10 i 18.00	18.00

CARDEDEU		Divendres	Dissabte	Diumenge	Dijous
L'Esbarjo	El balcón de las mujeres	20.00	20.00	19.00	-
	The Letter	-	-	-	20.00 (El documental del Mes)

LA GARRIGA		Divendres	Dissabte	Diumenge	Dilluns
Alhambra	Madama Butterfly (Òpera)	17.00	-	-	-
	El cargol i la balena	-	16.00	16.00	-
	Nuevo orden	20.30	17.15	17.15	18.00
	El golpe (VOSE)	-	19.00	19.00	-
	2046	-	-	-	19.45

GRANOLLERS		Divendres	Dissabte	Diumenge	Dimarts	Dijous
Edison	Noticias del gran mundo	19.00 (VOSE)	18.00	19.00 (VOSE)	-	-
	El cargol i la balena	-	-	12.00	-	-
	La dona il·legal	-	-	-	19.00	-
	Lux aeterna	-	-	-	-	20.00 (VOSE)

GRANOLLERS		De divendres a dijous (dilluns i dimarts tancat)				
Ocine	Los Elfkins	15.35				
	Zapatos rojos y los siete trolls	17.15				
	Wonder Woman 1984 (Atmos)	19.00				
	Trolls 2: Gira Mundial	15.35				
	Pequeños detalles	17.20 i 19.45 / 15.35 / 16.15 i 18.45				
	Lupin III: the first	16.00				
	14 días, 12 noches	17.45				
	Millennium actress	19.45				
	Los Croods 2: una nueva era	16.00 / 18.00				
	La chica del brazalete	17.45				
	El profesor persa	19.30				
	Salvaje	20.00				
	El chico	15.35				
	Nuevo orden	16.45, 18.30 i 20.15				
	En guerra con mi abuelo	16.00				
	La maldición de Lake Manor	18.00				
	No matarás	20.00				
	Entre nosotras	15.45				
	Hasta el cielo	17.45 i 20.00				

PASSATEMPS

MOTS ENCREUATS

Pau Vidal

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
13												

HORITZONTALS: 1. Problemes de família que poden esdevenir guerres. Per tot l'escaire / 2. Aspira a ser com l'èquid electrònic. És cosa dels nuvis / 3. Fa més remor que cap altra. Mano jo perquè som un escamot. Abracen el romeu / 4. Enterrat per haver despuntat un tub de pasta de dents. No és que estigui bàrbarament farcit, és que l'han farcit per darrere / 5. Engego l'únic aparell que arrenca el vol. Tota la vida baixant i no arribarà mai a la mar / 6. De dilluns a diumenge. Taüt digne d'un sant (i, si no, de Leopardi) / 7. Són als ous com als astres els asteroides. Pugi la mainada al contrari de com s'hauria de fer / 8. A l'ànima del profe. Remato el discurs com a bon mallorquí: mirant a ponent. A la panxa del bou / 9. Feu com els futbolistes quan els conviden a navegar. Lenitiu d'escassa eficàcia / 10. Per estar tan trasbalsat s'ha de ser vell. Del vegetal que s'arrossega (i, aparentment, de sobte) / 11. Para taula. Partia peres de por amb la respiració. A la gorra de la Yale University / 12. La clàssica composició primaveral. Els petitons del bosc i el fulminat / 13. La part més creativa de la cobra. Què espera, a pentinar tots aquests puntets blancs?

VERTICALS: 1. Busca raons per confiar en internet. Esclafó la caldera de fabricació francesa / 2. Arbre de poca ombra. Si no menja ous ferrats es fot una truita, la paia. Centre històric d'Albí / 3. Rovell de l'ou de l'àtom. Fa proposicions a tort i a dret / 4. Inflamació altrament anomenada neurosi del folgador. Si arriba a guaraní deixarà de ser ruc / 5. Entre les flamarades, un monjo. Puja com l'escuma des del tron municipal / 6. Pot donar un indici. Tan espès que el cervell no li pot rutllar com cal. Dos-cents repartits entre tres / 7. Emet un telenotícies global i constant. Li fa la competència (un poc més austera) a Sant Josep. La gota que vessa del got / 8. És un estri?, és un ocell?: no, és el bufador de la cornamusa. Els sueus no trobaven resistència a fer-se-les seves / 9. En teoria ha estat més llarga i fructífera que qualsevol revolució. D'un tal tocament els ianquis en fan ficció / 10. Endavant les atxes. Quina epopeia, fins a tenir el perineu ple! Confiança per fer sense acabar / 11. Toca fons sovint, aquest vaixell. Nostàlgia incorporada a tota penyora / 12. Les olives hi deixen rajar l'oli enlaire. Ferida (per obtusa?).

SUDOKUS

AMIC

Dificultat: mitjana

Ompli la quadrícula de 9x9 caselles dividides en subquadrícules de 3x3 amb les xifres de l'1 al 9. No s'ha de repetir cap xifra en una mateixa fila, columna o subquadrícula.

	9	5		6		2		
7	3		9				4	
	4		8					7
				3		8	1	
		1	6	9		7		4
3	8	7		1			6	9
	5	3						1
		6				4	2	

Dificultat: difícil

	8		9		5			3	
			8	6				9	4
5			1		4				
				9	3	8	4		
				5	8				
3							9		7
	6	9	3					8	
	1							6	5
	3						4		9

SOLUCIONS

1	9	5	7	6	4	2	8	3
7	3	8	9	2	1	6	4	5
6	4	2	8	5	3	1	9	7
4	6	9	5	3	7	8	1	2
5	2	1	6	9	8	7	3	4
3	8	7	4	1	2	5	6	9
8	5	3	2	4	6	9	7	1
9	1	6	3	7	5	4	2	8
2	7	4	1	8	9	3	5	6

Dificultat: mitjana

7	3	5	6	2	9	3	7	8
8	1	2	7	4	9	3	6	5
4	6	9	3	5	1	7	8	2
3	2	8	4	1	6	9	5	7
6	4	1	5	8	7	9	2	3
9	5	7	2	9	3	8	4	1
5	9	6	1	3	4	2	7	8
1	7	3	8	6	2	5	9	4
2	8	4	9	7	5	1	3	6

Dificultat: difícil

O	B	R	A	V	C	A	V	R	O	
F	L	O	R	A	L	E	L	F	O	S
A	T	A	L	A	V	A	T	A	V	
X	A	R	U	C	R	E	P	E	N	T
R	E	G	A	T	E	U	L	E	N	
R	O	F	L	I	T	S	O	P	O	
O	V	I	D	E	S	I	R	C	O	
D	I	P	U	L	C	R	E	S	E	
A	V	I	O	A	F	L	U	E	N	T
C	O	L	G	A	T	E	L	P	E	R
C	O	M	A	N	D	O	M	A	N	D
E	M	U	L	A	N	U	V	I	A	L
C	O	N	F	L	I	C	T	E	S	L